

отличенъ ъздачъ). Тукъ ще приведемъ думитѣ на такъвъ свидѣтелъ, когото ни най малко не можемъ да подозираме въ пристрастие къмъ Аннибала, а именно — Титъ Ливий. «Отъ самото начало» — казва той — «Аннибалъ обърналъ върху себѣ си поглѣдитѣ и добилъ любовта на цѣлата войска. Съ особно съчувствие глѣдали на него старитѣ, заслужили войници, които намирали въ чертитѣ му поразително сходство съ тѣзи на баща му, тѣхния любимъ полководецъ. Но скоро личнитѣ му качества още по вече привързали къмъ него сърцата на всички. Дѣйствиелно, никой и никога не е съединявалъ до такава степенъ, въ характера си, умѣнието да се повинува и да началствува, а за това трудно би било да се рѣши, кой го обичалъ по вече, полководеца или войската? Него, прѣдпочтително прѣдъ другитѣ, избиралъ Аздрубалъ всѣки пжтъ, когато трѣбвало да се тури въ изпълнение нѣкое прѣдприятие, което изисквало особена рѣшителностъ и смѣлостъ. А войскитѣ къмъ него не показвали такава довѣрие, каквото имали къмъ него, когато той ги прѣдводителствувалъ. Никой не го прѣвъсхождалъ по неустрашимостъ, когато прѣдстояла опасностъ, нито по присѣствие на духа въ самата опасностъ. Никакви трудове не можали да надвиятъ тѣлеснитѣ му сили и твърдостта на духа му. Той еднакво търпялъ и студа, и горѣщината. Извѣрнрѣдно умѣренъ и въздържанъ въ храната и питието, той ялъ и пилъ само въ такава мѣрка, каквато изисквала най строгата необходимостъ. Той се трудилъ и почивалъ и денемъ, и ноцемъ безъ разлика, като посвятявалъ за сънъ само свободното отъ занятията си време и безъ да търси за сънъ нито тишина, нито спокойно лѣгло.

Често войскитѣ го виждали да спи на гола земя, облѣченъ като простъ войникъ, между стражитѣ и часовитѣ. Отъ равнитѣ си той се отличавалъ не по раскошно облѣкло, но съ по добро оржие и коне, и билъ въ едно и сжцо време и най добрия пѣши, и най добрия коненъ войникъ въ войската. Най послѣ той всѣкога пръвъ отивалъ на бой и послѣденъ се връщалъ отъ него»*). «Аннибалъ прослужилъ подъ началството на Аздрубала въ Испания три години (224—221), въ продължение на които грижливо се трудилъ да се образова по примѣра на най искуснитѣ военни хора въ армията и лично да се упражнява въ всичко онава, което образува великия полководецъ.

*) Слѣдъ това Титъ Ливий вече измѣнява на безпристрастието си и, въ противоположностъ на военнитѣ добродѣтели на Аннибала, описва неговитѣ, ужъ, пороци: *безчеловѣчна жестокостъ, коварство, отсъствие на всѣко уважение къмъ справедливостта и къмъ всичко, което може да има най свѣденно за челоуѣка, всѣкакъвъ страхъ къмъ боговетѣ, всѣкакво уважение къмъ святостта на клѣтвитѣ, всѣко религиозно чувство!* Но това описание на мнимитѣ Аннибалови пороци отъ римския историкъ, като проистича само отъ дълбоката ненавистъ на римлянитѣ къмъ Аннибала, толкова е лъжливо и несправедливо, колкото напротивъ сж вѣрни и несъмнѣнни високитѣ качества на душата му и на военнитѣ му добродѣтели, които не можали да му откажатъ даже жестокигѣ му врагове. Нито Полибий, нито Плутархъ, който често ималъ случая да говори за Аннибала, не му приписва нито единъ отъ пороцитѣ, упомѣнати отъ Титъ Ливий, пжкъ и самото изложение на събитията отъ този послѣдния явно опровергава дѣйствителността и даже възможността на тѣзи пороци, както ще бжде доказанно на своето мѣсто по долу.